DÜŞÜNELİM-YORUMLAYALIM

“(Ey Muhammed!) Onu (vahyi) çarçabuk almak için dilini kımıldatma.”

(Kıyame suresi, 16. ayet)

Kur'an tilâvetinde semâ‘ metodunun yeri ve önemi açısından ayeti yorumlayınız.

DİNLEYELİM-UYGULAYALIM

Duha ve İnşirah surelerini semâ‘ yöntemiyle öğretmeninizden veya interaktif öğretim materyallerinden birkaç sefer dinleyiniz. Okuyucunun dudak hareketlerine, ses tonuna ve telaffuna dikkat ediniz; onu taklit etmeye çalışınız.

2.2. Arz

Sözlükte bir şeyi sunma, gösterme, ortaya çıkarma ve bildirme anlamında gelen arz; Kur’an tilâvetinde öğrencinin dinlediği, öğrendiği, ezberlediği bir yeri hocasına okumasına denir.[16] Arz yöntemi, tıpkı semâ‘ yönteminde olduğu gibi Resulullah’ın uygulamasına (sünnetine) dayanır. Peygamber Efendimiz (s.a.v.), her sene ramazan ayında kendisine indirilen Kur’an ayetlerini Cebrail’e (a.s.) arz etmiştir. Peygamberimiz vefatından önce son ramazan ayında Kur’an-ı Kerim’i baştan sona Cebrail’e (a.s.) iki defa arz etmiştir.[17] Günümüzde İslam dünyasında ramazan ayında yaygın olarak uygulanan “mukabele” geleneğinin kökü Peygamberimizin bu uygulamasına dayanır. [18]

Temeli Peygamberimizin sünnetine dayanan ve Kur’an öğretiminde önemli bir yer bulunan arz yöntemi, hoca ve öğrencinin aktif iletişimde olduğu, semâ‘ yöntemiyle hocasını dinleyen öğrencinin aktif hâle gelerek kendisini hocasına dinlettiği bir yöntemdir. Dolayısıyla arz ve semâ‘ yöntemleri birbirini tamamlayan yöntemlerdir. Sahabe önce Peygamberimizi dinlemiş (semâ‘), daha sonra öğrendiklerini Peygamberimize arz etmiştir. Bu uygulama, asr-ı saadetten beri uygulanagelen ve Kur’an öğretimin temelini oluşturan bir uygulamadır. [19]

Arz yöntemi Kur’an öğretiminde; öğrencilerin eksiklerini ve hatalarını düzeltme açısından oldukça önemli bir yere sahiptir. Kur’an öğreticileri, öğrencilerinin en ufak mahreç, telaffuz, tecvid ve hareke hatasını/yanlışını dikkate almak ve anında bunları düzeltmekle yükümlüdür. Öğrenciler, tek tek dikkatlice dinlenilmeli; okuma becerileri, kavrayış düzeyleri ve tecvitleri uygulama durumları not edilmeli; ezberlerinin nitelikleri ve ezber yeterlilikleri takip edilmeli; hata ve yanlışlar yerinde müdahalelerle düzeltilmelidir.

DİNLEYELİM-UYGULAYALIM

Beyyine suresini semâ‘ yöntemiyle öğretmeninizden veya interaktif öğretim materyallerinden birkaç sefer dinledikten sonra sureyi yüzünden ve ezbere “arz” yöntemini kullanarak öğretmeninize dinletiniz.

16 Necati Tetik, Kur’an Tilâvetinin veya Kıraat İlminin Öğretilmesi Usulleri, s. 241.
17 Buhârî, Fedâilü’l-Kur’an, 33.
18 Abdülbaki Turan, “Arza”, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, C 3, s. 447.
19 Necati Tetik, Kur’an Tilâvetinin veya Kıraat İlminin Öğretilmesi Usulleri, s. 241-242.